

УДК 347.635

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ПОДРУЖЖЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ**Данильченко О.В.**Миколаївський інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»

В статті розглядаються загальні питання особистих немайнових прав фізичної особи, їх правове закріплення і класифікація. Особисті немайнові права подружжя розглядаються в контексті особистих немайнових прав фізичної особи, визначено їх правове закріплення, особливості. Проводиться аналіз законодавства і наукових поглядів щодо класифікації особистих немайнових прав. Аналізуються окремі види особистих немайнових прав подружжя, такі як право на материнство, батьківство, право на повагу до своєї індивідуальності, право на особисту недоторканість, зміну імені. Надаються пропозиції щодо вдосконалення правого визначення особистих немайнових прав подружжя.

Ключові слова: особисте немайнове благо, особисті немайнові права фізичної особи, особисті немайнові права подружжя, материнство, батьківство, індивідуальність.

Постановка проблеми. Прагнення України стати європейською державою не за географічним розташуванням, а за рівням дотримання і захисту прав і свобод людини, країною високих стандартів життя, повною мірою передбачає вирішення соціальних, політичних, економічних питань. Рівень цивілізованості держави сьогодні визначається її ставленням до людини, її прав і свобод, поваги до людської особистості, її захищеності. Як показує світовий досвід, ті країни, де права людини і громадянина достатньо розвинуті і захищені, досягли значних успіхів в економічному, соціальному і духовному розвитку. Україна на цьому шляху робить перші кроки і надання їй безвізового режиму можна розглядати як довіру Євросоюзу до її прагнення стати демократичною, соціальною державою.

Статут Ради Європи 1949 р., містить положення: «Кожен член Ради Європи повинен визнавати принцип верховенства права і принцип, відповідно до якого всі особи, які знаходяться під його юрисдикцією, повинні користуватися правами людини і основними свободами» [1].

Європейські цінності повинні стати нормою життя і в нашій країні, а не залишатися на папері, як декларація.

Актуальність дослідження особистих немайнових прав особи сьогодні набуває досить великого значення саме через необхідність чіткого визначення особистих немайнових прав, забезпечення

державою реальної можливості здійснення і захисту прав і свобод, зменшення норм-деклараций.

Є цілком взаємопов'язаними питання розвитку сім'ї і розвитку держави. Вирішення важливих питань сьогодення можливо при зміні свідомості, вихованні сучасної людини, яка знає свої права, поважає права інших і здатна цивілізовано їх відстоювати. Відтворення людини, її соціалізація, розвиток її як особистості і як громадянина відбувається в сім'ї. Експерименти проведені за радянські часи щодо того, що це справа держави потерпіли крах.

В сучасній юридичній літературі більша увага науковців приділяється питанням особистих прав фізичної особи, майновим відносинам подружжя, проте майже не має ґрунтовних досліджень щодо особистих немайнових прав подружжя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями особистих немайнових прав фізичної особи займалися такі вчені як: Ч.Н. Азімов, І.А. Безклубий, Д.В. Боброва, Т.В. Боднар, В.І. Борисова, О.В. Дзера, А.С. Довгерт, І.В. Жилінкова, В.М. Косак, О.В. Кохановська, Н.С. Кузнецова, Р.А. Майданик, Л.В. Малюга, В.Ф. Маслов, О.А. Підпригоря, О.О. Підпригора, О.А. Пушкін, З.В. Ромовська, І.В. Спасибо-Фатєєва, Р.О. Стефанчук, Є.О. Харитонов, Л.В. Федюк, Я.М. Шевченко, Р.Б. Шишка та інші.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного сімейного і цивільного законодавства щодо закрі-

плення особистих немайнових прав подружжя, визначення тенденції правового регулювання особистих відносин подружжя, змісту, характерних рис та особливостей особистих немайнових прав подружжя.

В дослідженні суттєву роль відіграють поняття: особисті немайнові блага, особисті немайнові права фізичної особи, особисті немайнові права подружжя, класифікація особистих немайнових прав, їх правове регулювання, здійснення та захист.

Цивільне законодавство не дає легальне визначення поняття особистих немайнових прав, проте розкриває їх через низку ознак. Сьогодні книга 2 Цивільного кодексу України, а це 47 статей присвячені саме особистим немайновим правам фізичної особи. Перелік особистих немайнових прав, передбачених Конституцією, Цивільним та Сімейним кодексами України не є вичерпним. Об'єктом цих прав є нематеріальні блага, що не розкриваються законодавством, а тільки фіксуються як об'єкти цивільних правовідносин. Такими благами слід вважати життя і здоров'я людини, честь, гідність, ділову репутацію, ім'я людини, вільний розвиток своєї особистості, свободу, особисту недоторканість, тощо.

Яроцький В.І. визначає немайнові блага як невід'ємні від фізичної особи нематеріальні цінності, права на які визначають міру її можливої поведінки в особистій життєдіяльності, а також у соціальному та громадському бутті, можливість існування та здійснення яких забезпечується шляхом встановленому у цивільному законодавстві їх невичерпного переліку та комплексу засобів їх захисту на випадок порушення [12, с. 243-244].

Малюга Л.В. розглядає немайнові блага як певних сутнісно-якісних властивостей або стану особи (природні блага фізичної особи) та інші соціально-вартісних властивостей особи (блага соціального характеру та блага, належні особливим утворенням – юридичним особам), які визначають автономність, індивідуальність, цінність особи та забезпечують її фізичну, духовну, соціальну самодостатність та реалізованість як таку [7, с. 9].

Басюк В.В. особисте немайнове право визначає як абсолютне суб'єктивне право, що належить кожній фізичній особі, є невіддільним від неї, не має економічного змісту, має властивість індивідуалізації особи, яке виникає у неї від народження (чи за законом) та належить їй довічно [3, с. 198].

Традиційно характеризують ознаки особистих немайнових прав наступним чином: ці права належать конкретній особі, вони персоналізують особу, є невідчужуваними від свого носія, позбавлені економічного еквівалента і матеріального змісту, вони є безстроковими. Сам законодавець у ст. 269 Цивільного кодексу України зазначив, що вони 1) належать кожній фізичній особі від народження або за законом, 2) не мають економічного змісту, 3) тісно пов'язані з фізичною особою, фізична особа не може відмовитися від них, не може бути позбавлена цих прав 4) особа володіє ними довічно. Ретельний аналіз наукової думки надав можливість Стефанчуку Р.О. сформулювати власне бачення ознак цієї категорії прав. Ознаками особистих немайнових прав він вважає: особистісність, немайновість, об'єктом цих прав є особисте немайнове чи інше нематеріальне благо, цілеспрямування на задоволення

фізичних (біологічних), духовних, моральних, культурних чи соціальних потреб [13, с. 177].

Для з'ясування питання здійснення і захисту цих прав, бажано надати їх класифікацію. Сам законодавець поділив особисті немайнові права фізичної особи на дві групи: особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи і особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи. Вчені пропонують і іншу класифікацію. Так за радянських часів розповсюдженими були поділ в залежності від пов'язаності з майновими: особисті немайнові права, що не пов'язані з майновими (право на життя, право на ім'я) і особисті немайнові, що пов'язані з майновими (до них відносять авторське право). За способом виникнення можна виділити ті, що виникають при народженні і ті, що особа набуває в процесі життя.

Н.В. Коробцова визначає їх як природжені (належать людині внаслідок факту народження) і придбані (права, що визначають соціальне буття особи, які в свою чергу можна поділити на ті, що виникають внаслідок закону, а інші – ті, що виникають внаслідок діяльності особи) [5, с. 48].

Р.А. Стефанчук запропонував визначати особисті немайнові права як систему, що складають: 1) універсальні (загальні) особисті немайнові права (які носять базовий характер та належать усім без винятку фізичним особам); 2) окремі (спеціальні) особисті немайнові права (якими наділені лише окремі фізичні особи, внаслідок здійснення ними певної поведінки або внаслідок наділення фізичної особи правовим модусом (спеціальним правовим статусом), або за інших обставин, що прямо передбачені законом) [11, с. 624].

Класифікувати можна ці права і за цільовим спрямуванням. Так одні права спрямовані на індивідуалізацію особи, інші – на фізичну недоторканість особи, треті – забезпечують автономне існування особи.

Кохановська О. визначає, що доктрина цивільного права поділяє особисті немайнові права на три правові інститути: права на немайнові блага, втілені у самій особистості, право на особисту недоторканість, свободу: право на життя та охорону здоров'я; право на недоторканість особистого життя [6, с. 7].

Не позбавлена сенсу і класифікація запропонована Федюк Л.В. Вона визначає гуманітарні права фізичної особи, особисті права, інформаційні права, соціально – культурні і демократизовані.

Гуманітарні права: право на життя; на усунення безпеки, яка загрожує життю; на охорону здоров'я; на медичну допомогу; на інформацію про стан здоров'я; на таємницю про стан здоров'я; права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я;

Особисті права складають: право на особисту недоторканність; праве на ім'я; право на зміну імені; право на використання імені; право на повагу до гідності та честі; повагу до людини, яка померла; право на індивідуальність; на особисте життя;

Інформативні права це – право на таємницю особистого життя; право на інформацію; право на особисті папери; право розпоряджатися особистими паперами; право на ознайомлення з особистими паперами, переданими до фонду бібліотек або архівів; право на таємницю кореспонденції;

захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відео-зйомок; охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах.

Соціально-культурні права: право на сім'ю; право на опіку і піклування; право на місце проживання; право на недоторканність житла; право на вибір роду занять; право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості; всі особисті немайнові права автора.

Демократизовані права (право на свободу; право на свободу пересування; право на свободу об'єднання та мирні зібрання) [12, с. 95-96].

Сімейний кодекс України закріпив особисті немайнові права та обов'язки подружжя; особисті немайнові права і обов'язки батьків і дітей, особисті немайнові права і обов'язки інших членів сім'ї та родичів.

На нашу думку, особисті немайнові права подружжя потрібно розглядати в контексті їх співвідношення з особистими немайновими правами фізичної особи, як ціле і його частина. Виділяємо їх тому, що вони притаманні фізичним особам, які мають статус «одружені» і в сімейних відносинах належать саме подружжю. До того ж вони розкривають окремі положення особистих немайнових прав, що прописані в Цивільному кодексі України. Не можна не погодитися з Кохановською О. в тому, що нормативні акти, що регулюють особисті немайнові відносини, незалежно чи є вони суто цивілістичними, чи носять комплексний характер, мають підпорядковуватися у своїй цивілістично-правовій частині загальним положенням особистих немайнових прав, що містяться у Цивільному кодексі України [6, с. 9].

Ще в 2001 році Калітенко О.М. в дисертаційному дослідженні пропонувала класифікувати особисті немайнові права подружжя за трьома групами, в залежності від підстав їх виникнення: 1) особисті немайнові права, які виникають в людини з моменту народження в суспільстві, де діють норми права і належать кожній фізичній особі незалежно від сімейного стану, але які в зв'язку з укладенням шлюбу набувають особливого сімейно-правового наповнення; 2) особисті немайнові права, які виникають у чоловіка та жінки на підставі укладення шлюбу і 3) особисті немайнові права для виникнення яких повинен мати місце юридичний склад – наявність зареєстрованого шлюбу та смерть одного з подружжя в такому шлюбі [4, с. 13].

Особливостями особистих немайнових прав подружжя є те, що виникають вони не від народження, а внаслідок укладення чоловіком і жінкою шлюбу. Укладання шлюбу є актом свідомим і добровільним; осіб, що досягли шлюбного віку або отримали судовий дозвіл на його укладання, то ж можемо стверджувати, що чоловік і жінка набувають особисті немайнові права свідомо і добровільно. Підтвердженням цієї тези є і право подружжя припинити шлюб шляхом розірвання, що в свою чергу тягне припинення особистих немайнових прав подружжя.

Якщо особисті немайнові права фізичної особи носять абсолютний характер, то особисті немайнові права подружжя носять відносний характер. Права одного подружжя кореспондують обов'язок іншого утриматися від їх порушення.

Сімейний кодекс України своєю метою ставить зміцнення сім'ї, як соціального союзу конкретних осіб, утвердження почуття обов'язку перед батьками, дітьми та іншими членами сім'ї, побудови сімейних відносин на паритетних засадах, на почуттях взаємної любові та поваги, взаємодопомоги і підтримки. Сім'я визначається первинним та основним осередком суспільства.

На відміну від законодавства радянського періоду особлива увага приділена питанням реальної рівності подружжя, регулюванню особистих немайнових прав подружжя. Вважаємо, що це свідчить про розуміння державою важливості духовного, морального фундаменту сім'ї, вихованні громадян в дусі поваги до кожної людини, її особистості, додержання прав і законних інтересів особи, незалежно від віку, статі, фізичного та психічного розвитку, факту відтворення людини саме в сім'ї, а не на «суспільному конвеєрі».

Глава 6 СК України регулює такі права подружжя: право на материнство і батьківство; право на повагу до індивідуальності; право на фізичний і духовний розвиток; право на зміну прізвища; право на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї; право на особисту недоторканість.

Особисті немайнові права є основою існування самої сім'ї, так і запорукою здійснення подружжям своїх особистих немайнових прав як фізичними особами.

Особливістю є і характер їх здійснення: це можливо тільки з урахуванням інтересів кожного з подружжя та сім'ї в цілому. Здійснити права на материнство дружина не може без чоловіка, так само чоловік не зможе здійснити право на батьківство без бажання дружини. Якщо ж мова стосується неспроможності подружжя здійснити своє право на материнство чи батьківство, то для застосування допоміжних репродуктивних технологій необхідна письмова згода подружжя. Застосування цього правила напряму пов'язане з визначенням походження дитини (123 СК).

Право на материнство є одним з найважливіших особистих немайнових прав жінки. Материнство – це забезпечена законом можливість жінки здійснювати репродуктивну функцію – народжувати дітей, утримувати та виховувати їх. Право жінки на материнство може розглядатися як елемент правоздатності (до зачаття дитини) і як її суб'єктивне право після зачаття. Проте необхідно зауважити, що це право належить не тільки заміжній жінці. Право на материнство повинно узгоджуватися з правом жінки вирішувати самою бути їй матір'ю чи ні, так само це стосується і батьківства. Так, ч. 6 ст. 281 ЦК «право на життя» надає право жінці за своїм бажанням здійснювати переривання вагітності, якщо вона не перевищує дванадцяти тижнів. Перелік обставин, що дозволяють переривання вагітності після дванадцяти тижнів вагітності за медичними показниками, встановлюються законодавством.

Розмови про необхідність прийняття закону про заборону абортів, внесення такого законопроект до Верховної Ради (законопроект № 6239 від 27.03.2017 року Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмежень на проведення операції штучного переривання вагітності (абортів)) [2], на наш погляд

є порушенням особистих немайнових прав жінки (репродуктивні права).

Вирішення питання свідомого материнства і батьківства лежить в соціальній площині, до речі це питання і культури суспільства, розвитку медицини, статевого виховання, дбайливого ставлення до жінки – матері і до сім'ї в цілому. Заборона абортів не здатна вирішити демографічні проблеми, до речі частіше вона веде до зростання соціального сирітства, росту кримінальних абортів і як наслідок суттєве погіршення здоров'я населення.

Реалізації права на материнство відбувається шляхом створення у сім'ї умов для збереження здоров'я вагітної жінки та народження нею здорової дитини, створення дружині-матері умов для поєднання материнства із здійсненням нею своїх трудових, творчих, освітніх та інших прав і обов'язків.

Важливим є забезпечення державою можливості особі здійснювати свої права через створення належної і доступної системи охорони здоров'я, середньої і вищої освіти, дошкільних дитячих закладів, що, в свою чергу дозволить жінці поєднувати материнство з навчанням, творчим і професійним розвитком.

Батьківство в праві визначається як факт походження дитини від чоловіка (презумпція батьківства: чоловік матері – є батьком дитини). Цей факт повинен бути посвідченим записом про народження а органах державної реєстрації актів цивільного стану. У разі якщо це право не визнається чи оспорується, чоловік (біологічний батько), має право звернутися до суду про встановлення батьківства чи навпаки – оспоруванням свого батьківства.

Важливим в регулюванні права на материнство і батьківство є передбачення відшкодування моральної шкоди у разі неможливості здійснити це право в наслідок виконання конституційних, службових, трудових обов'язків або в результаті протиправної поведінки щодо жінки чи чоловіка. Правило ст.ст. 49 і 50 СК України є підкресленням рівності прав подружжя, поваги до їх почуттів як нереалізованих батьків. Однак виникає питання чому законодавчо не закріплено право на відшкодування в таких самих випадках для осіб, що не перебувають у шлюбі?

Аналіз цивільного і сімейного законодавства дозволяє зробити висновок, що логічним було б в Цивільному кодексі України передбачити право фізичної особи здійснювати свої репродуктивні права. Повністю поділяємо твердження Р.О. Стефанчука що такі права є окремими особистими немайновими правами, які структурно не введено ні до права на життя, ні до права на охорону здоров'я та спрямовані на здійснення фізичною особою своєї репродуктивної функції [10].

Щодо визначення особистого права подружжя на материнство і батьківство, то мабуть було б доречним обмежитися в сімейному праві вказівкою на те, що «подружжя здійснюють своє право на батьківство і материнство шляхом народження дитини (дітей), всиновлення дитини (дітей) чи за допомогою репродуктивних технологій».

Небажання чоловіка мати дитину або його нездатність до зачаття, так саме як відмова дружини від народження дитини або нездатність її

до народження дитини не може розглядатися як порушення прав, це лише причини що можуть призвести до розірвання шлюбу.

Для суспільства, що в своїй основі залишається авторитарним, норма ст. 51 СК про те, що дружина та чоловік мають рівне право на повагу до своєї індивідуальності, своїх звичок та уподобань є, мабуть, складною для сприйняття. Багаторічна звичка «боротися» за універсальність, однамітність в одязі, думках, речах тощо, призводить до бажання боротися і в сім'ї. Нерідко це стає проблемою і у відносинах між батьками і дітьми. Здійснення цієї норми напряму пов'язане з вихованням поваги до іншої думки, до особистих вподобань особи, вмінні узгоджувати свої особисті інтереси з інтересами сім'ї, до того ж з фізичним і духовним розвитком дружини і чоловіка. Індивідуальність особи – сукупність психічних властивостей, характерних рис, досвіду кожної особистості, що відрізняють її від інших індивідів. Право на індивідуальність полягає в можливості особи: 1) володіти певною індивідуальністю, тобто бути визнаним носієм цього особистого немайнового блага; 2) використовувати свою індивідуальність, тобто обирати будь-яку з можливих форм та способів прояву своєї індивідуальності, якщо вони не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства; 3) створювати та зміцнювати свою індивідуальність, тобто можливість самостійно визначати її обсяг та зміст [7, с. 49].

Не буде перебільшенням твердження, що в ст. 51 і 52 СК найшли відображення не стільки норми моралі, як досягнення психології. Всі люди різні але це не позбавляє їх прагнення бути щасливими, здобувати освіту, вдосконалювати свою майстерність, реалізувати себе як особистість і як член суспільства. Цілком поділяємо думку Стефанчука Р.О. про те, що ці права несуть декларативний характер, є просто калькою з загальноконституційних або особистих немайнових цивільних прав, не встановлюючи жодної галузевої особливості, яка могла дати їм хоча б якийсь сімейно-правове нашарування [9, с. 109].

Сприяючись зміцненню сім'ї спрямоване закріплене право чоловіка і дружини на розподіл обов'язків в сім'ї. Це право стосується спільного вирішення найважливіших питань сімейного життя, залучення до праці всіх членів сім'ї, створення належних умов для задоволення матеріальних і духовних потреб сім'ї. Норма теж декларативного характеру. Важко уявити як сконструювати таке правовідношення: праву дружини на розподіл обов'язків кореспондується обов'язок чоловіка «розподілити обов'язок»?

Найбільш «сімейним» є право дружини і чоловіка на зміну прізвища. Здається, що в цій нормі знайшло відображення уявлення українців про те, що спільне прізвище підкреслює єдність подружжя, як одного цілого.

В особистих немайнових правах подружжя законодавець втілює основні принципи сімейного права: рівність учасників сімейних відносин, свободи і особистої недоторканості, договірне регулювання сімейних відносин, державної охорони сім'ї, материнства і батьківства, судовий захист прав і законних інтересів подружжя, дітей батьків, інших членів сім'ї.

Життя сім'ї є складним і багатограним, різноманітність відносин, що виникають в ній не завжди можуть бути врегульовані на рівні права, проте навчити людину усвідомити свої права і вмінню захищати їх і права своєї родини – обов'язок держави і суспільства. Сімейне виховання, повага до сімейних цінностей, захист неповнолітніх і непрацевдатних, подолання насильства в сім'ї – повинні стати нормою життя.

Висновки. Особисті немайнові права фізичної особи невідривні від його носія, незалежно в якому статусі він знаходиться, вони належать кожній фізичній особі від народження або за законом, вони не мають економічного еквівалента, є невідчужуваними, персоніфікують особу, визначають її правовий статус, як учасника правовідносин.

Сформульовані в Сімейному кодексі особисті права подружжя потребують вдосконалення. В главі 6 СК найшли відображення норми, що не є суто сімейними, проте поза увагою залишилися особисті немайнові права, наприклад на усиновлення.

Право на материнство в тому вигляді як вони закріплені в СК, так саме, як і на батьківство потрібно віднести до особистих немайнових прав фізичної особи, як репродуктивних прав. Визнання цих прав тільки за подружжям не відповідає ні міжнародним стандартам, ні нормам національного законодавства. Взагалі. Ст. 281 ЦК України «Право на життя» доречно «позбавити» норм частин 5, 6, 7 через те, що вони не стосуються права на життя, а визначають саме рішення фізичної особи бути їй матір'ю чи батьком, чи взагалі відмовитися від реалізації свого природного права.

Список літератури:

1. Статут Ради Європи Лондон, 5 травня 1949 р. // Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 38. – Ст. 287.
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обмежень на проведення операції штучного переривання вагітності (абортів) законопроект № 6239 від 27.03.2017 року [Електронний ресурс] rada.gov.ua
3. Басюк В.В. Теоретико-правові та практико-прикладні аспекти правового регулювання особистих немайнових прав в Україні науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2013. – № 7. – С. 195-199.
4. Калітенко О.М. Особисті немайнові відносини подружжя та відносини подружжя стосовно їх майна. Автореф. дис. ... канд. юр. наук 12.00.03 – Національний університет МВС України, Харків, 2001. – 20 с. [Електронний ресурс] library.unver.kharkiv.ua
5. Коробцова Н.В. Класифікація особистих немайнових прав: шляхи вдосконалення / Коробцова Н. – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2005. – С. 47-49.
6. Кохановська О. Поняття та види особистих немайнових прав у цивільному праві України // Кохановська О. – Вісник Київського національного університету. Юридичні науки, 84/2010. – С. 7-10.
7. Малюга Л.В. Особисті немайнові права фізичних осіб в цивільному праві: теоретичні основи та проблеми правового забезпечення / Автореф. дис. ... канд. юр. наук, Київ 2004 [Електронний ресурс] library.unver.kharkiv.ua
8. Оніщенко О.В. Сімейне право: навч. посіб. / О.В. Оніщенко. – К.: Видавництво Національного авіаційного університету «НАУ-друк», 2009. – 112 с. – С. 47-52.
9. Стефанчук Р. Система особистих немайнових прав фізичних у сфері сімейних відносин: до системи вдосконалення // Стефанчук Р. Університетські наукові записки, 2006. – № 2(18). – С. 107-110. – www.univer.km.ua
10. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві – автореф. дисер. ... доктора юридичних наук за спец. 12.00.03 / Руслан Стефанчук. Київ, 2007. [Електронний ресурс] library.unver.kharkiv.ua
11. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту: Монографія / Відп. ред. Я.М. Шевченко – К.: КТН, 2008 р. – 624 с.
12. Федюк Л. Класифікація особистих немайнових прав у цивільному праві // Право України, 2005. – № 6. – С. 95-96.
13. Цивільне право України: Академічний курс: підручник: у 2 т. / За заг. ред. Я.М. Шевченко. – вид. 2-ге., доп. і перероб. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2006. – Т. 1. Загальна частина. – 696 с.
14. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасиво-Фатеевої, В.Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.

Данильченко Е.В.

Николаевский институт права
 Национального университета «Одесская юридическая академия»

ЛИЧНЫЕ НЕИМУЩЕСТВЕННЫЕ ПРАВА СУПРУГОВ ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ

Аннотация

в статье рассматриваются общие вопросы личных неимущественных прав физического лица, их правовое закрепление и классификация. Личные неимущественные права супругов рассматриваются в контексте личных неимущественных прав физического лица, определено их правовое закрепление, особенности. Проводится анализ законодательства и научных взглядов на классификацию личных неимущественных прав. Анализируются отдельные виды личных неимущественных прав супругов, такие как право на материнство, отцовство, право на уважение своей индивидуальности, право на личную неприкосновенность, смену фамилии. Предлагаются предложения по усовершенствованию правового определения личных неимущественных прав супругов.

Ключевые слова: личное неимущественное благо, личные неимущественные права физического лица, личные неимущественные права супругов, материнство, отцовство, индивидуальность.

Danulchenko E.V.

Mykolaiv Institute of Law

National University «Odessa Law Academy»

PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS OF SPOUSES ACCORDING TO THE LEGISLATION OF UKRAINE

Summary

The article deals with general issues of personal non-property rights of a physical person, their legal securing and classification. The personal non-property rights of spouses are considered in the context of personal non-property rights of an individual, their legal fixation, features are defined. The analysis of legislation and scientific views on the classification of personal non-property rights is being conducted. Some types of personal non-property rights of spouses are analyzed, such as the right to motherhood, paternity, the right to respect for one's individuality, the right to personal inviolability, change of name. Proposals are proposed to improve the legal definition of personal non-property rights of spouses.

Keywords: personal non-property benefit, personal non-property rights of a natural person, personal non-property rights of spouses, maternity, paternity, individuality.